

РОЗВИТОК ЗБАЛАНСОВАНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

*Калина Т.Є., д.е.н., професор, Чалюк Г., Тулейбич Н., магістранти
Одеська державна академія будівництва та архітектури, Україна*

Багатство України безпосередньо пов'язане з її значним земельно-ресурсним потенціалом. Земельні ресурси є одним із компонентів довкілля, антропогенний пресинг на яке, особливо в останні десятиліття, інтенсивно зростає. За оцінками Світового банку, природне багатство світу на початок 2000-х років становило 28,1 трильйона доларів США або 4011 доларів на душу населення світу. А станом на 2012 рік збільшилось до 44,6 трильйона доларів США і 6352 долари на душу населення світу. Це відбулося за рахунок подорожчання природних ресурсів, особливо водних та енергоносіїв, приросту розвіданих запасів корисних копалин США, Бразилії, Австралії, країнах африканського континенту, подальшої капіталізації природних ресурсів тощо [4].

За оцінками І. Бистрякова, Д. Клинового [2] у 2012 році показник природного багатства України на душу населення становив 2922 долари, що у 2,17 рази менше від світового рівня. Це пояснюється тим, що наша держава більш густонаселена, ніж планета загалом, а також нижчим рівнем капіталізації природних ресурсів та забезпеченості відповідними видами ресурсів, зокрема нафтою та газом. Вартість природного багатства України складає 0,29%, від світової загалом. При цьому наша держава займає 0,41% суші планети. Територіальна концентрація її природного багатства оцінюється в 220,5 тисячі доларів на квадратний кілометр (у світі - 299,4 тис. доларів). Тобто світовий показник перевищує український у 1,35 раз .

Варто зупинитись на розрахунках вчених Інституту економіки природокористування та сталого розвитку, щодо вартості природної (в тому числі земельної) складової національного багатства країни. Так, за їх розрахунками, станом на 2014 рік вартість природного багатства України становила 1,06 трильйони гривень. Водний капітал становить 6,4 % від загальної вартості (67,9 млрд. грн.); земельний 44,7% (473,9 млрд. грн); лісовий – 7,9% (84,6 млрд. грн); мінеральний – 24,8% (263 млрд. грн.). Екосистемна складова природного багатства дорівнює 16,2% (170,6 мільярда гривень). У зв'язку з інфляцією та девальвацією гривні, загальна вартість природного багатства зараз оцінюється орієнтовно 3,7 трильйони гривень. Відповідно земельна складова національного багатства складає орієнтовно 1,65 трильйони гривень [2].

Ключове місце у складі природних ресурсів належить земельним ресурсам. На основі використання земельних ресурсів формується продовольча, виробнича, експортна, природно-ресурсна та інфраструктурна складові збалансованого соціально-економічного розвитку країни. Земельні ресурси, в структурі яких переважають землі з родючими ґрунтами, основна база землеробства розміщується на ґрунтах чорноземного типу. За експертними оцінками, при раціональній структурі землекористування і відповідному науковому та ресурсному забезпеченні держава здатна виробляти продуктів харчування на 145-150 млн. осіб [1]. На жаль наша країна не використовує свій високопродуктивний потенціал і переваги земельно-ресурсного потенціалу.

Так, ринкові перетворення суспільно-економічних відносин у сфері землекористування, що супроводжуються зміною форм власності, форм землекористування і землегосподарювання, динамічним розвитком та зміною функціонального призначення земель, змінами в політиці господарського освоєння призвели до низки проблем: зниження привабливості населених пунктів, надмірного тиску на довкілля, втрати естетичних та екологічних цінностей. Існуючі, на сьогодні, системи сільськогосподарського та природоохоронного землекористування виснажують земельний капітал. Високий попит на зміни у землекористуванні часто обумовлюють знеліснення, втрату ландшафтного та біорізноманіття, порушення екосистемної регуляції і ряд інших негативних деструктивних змін довкілля.

Отже, стратегія сталого (збалансованого) розвитку, яка є ключовою концепцією формування сучасного світогляду, ставить за пріоритетне завдання збереження та охорону навколишнього природного середовища. Під збалансованим розвитком землекористування слід розуміти оптимізацію структури його до екологічно обґрунтованих меж.

Глобальні Цілі сталого розвитку були затверджені у 2015 році на саміті ООН з питань сталого розвитку, де підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань. Україна, як і інші країни-члени ООН приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Для встановлення стратегічних рамок національного розвитку України на період до 2030 року на засадах принципу «Нікого не залишити осторонь» було започатковано інклюзивний процес адаптації ЦСР. Кожну глобальну ціль було розглянуто з урахуванням специфіки національного розвитку [3].

Сучасні кризові явища які проходять на сучасному етапі використання земельних та інших природних ресурсів передбачають вкрай необхідною реалізацію 15 Цілі Сталого розвитку: «Зберігати і відновлювати екосистеми суші і сприяти їх раціональному використанню, раціонально розпоряджатися лісами, боротися з опустелюванням, зупинити і повернути назад процес деградації земель і зупинити процес втрати біорізноманіття» [3]. В рамках даної Цілі ставляться такі завдання: забезпечити збереження відновлення та стале використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем; сприяти сталому управлінню лісами; відновити деградовані землі та ґрунти з використанням інноваційних технологій; забезпечити збереження гірських екосистем. Таким чином, Стратегія сталого (збалансованого) розвитку - це своєрідна «проекція майбутнього» з чіткою установкою дій для досягнення поставлених Цілей.

Список використаних джерел

1. Агробіорізноманіття України: теорія, методологія, індикатори, приклади. Кн. 2 / [Созінов О.О., Придатко В.І., Тараріко О.Г. та ін.]; за ред. О.О. Созінова, В.І. Придатка, О.І. Лисенка. К.: ЗАТ «Нічлава», 2005. 592 с.
2. Бистряков І.К., Клиновий Д.В. Методичні підходи до удосконалення економічної оцінки природного багатства України/ Економіка природокористування і охорони довкілля. К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. С. 16-19.
3. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна». К.: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. 174 с.
4. РИО+20: итоговый документ Конференции ООН. Рио-де-Жанейро, 2012. URL: <https://biograf.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1810579>.

АНАЛІЗ МЕТОДОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ

Константінова О. В., к.е.н., доцент, Стаднікова Н. В., ст. викладач,

Василіогло В. І., магістрант

Одеська державна академія будівництва та архітектури, Україна

На сьогоднішній день більшість населених пунктів стрімко розвиваються і потребують розширення території. Тому виникає гостра потреба зміни меж цих населених пунктів, яка обґрунтовується необхідністю вирішення актуальних містобудівних питань з метою залучення інвестицій у розвиток міста.

Встановлення меж населених пунктів має стати запорукою усунення численних суперечок між органами місцевого самоврядування та органів